

Joukkoliikenteen talousarvioesitykset vuodelle 2026

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta 11.09.2025
5247/02.02.00/2025

Valmistelijat / lisätiedot:
joukkoliikenneinsinööri Kim Venesjärvi
puh. 044 718 5038
vs. joukkoliikennepäällikkö Tero Myyryläinen
puh. 044 718 5329
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

vs. joukkoliikennepäällikkö Tero Myyryläinen

Joukkoliikennelautakunta hyväksyy osaltaan joukkoliikenteen talousarvioesitykset vuodelle 2026. Mikäli esityksiin tulee muutoksia, tuodaan muutokset tiedoksi lautakunnalle.

Päätös

Selostus

Kuopion ja Siilinjärven välinen yhteistoimintasopimus määrittelee joukkoliikennelautakunnan tehtäväksi laatia joukkoliikenteen talousarviot seuraavalle kalenterivuodelle. Alustavat talousarviot tulee toimittaa jäsenkunnille tiedoksi lokakuun loppuun mennessä ja hyväksytty talousarviokyseisen vuoden tammikuun loppuun mennessä.

Joukkoliikenteen talousarvio sisältyy Kuopion kaupunkiympäristön palvelualueen talousarvioon. Joukkoliikenteen talousarvio käsittely etenee seuraavasti:

- Joukkoliikennelautakunta 21.8.2025
- Kaupunkirakennelautakunta 3.9.2025 ja TA-seminaari
- Kuopion kaupunginjohtajan talousarvioesitys 2026, julkaisu 9.10.2025
- Kaupunginhallitus 21.10.2025
- Kaupunginvaltuusto 17.11.2025 (päättää veroprosenteista)
- Kaupunginvaltuusto 1.12.2025

Käsittelyprosessin aikana muutokset talousarvioesitykseen ovat mahdollisia.

Siilinjärvellä käsittely etenee normaalissa aikataulussa, jonka vuoksi tässä vaiheessa Siilinjärven joukkoliikenteen talousarviosta 2026 on käytettävissä vain karkea arvio. Vuoden 2026 osalta Kuopio-Siilinjärvi välisen yhteisen liikenteen kustannuksia saadaan pienemmiksi onnistuneen tarjouskilpailun myötä.

Toimintaympäristö ja muutokset

Vuoden 2025 aikana valmistellaan edelleen runkolinjaston käyttöönottoa kesäkuussa 2026, joka vaikuttaa mm. infrahakkeiden kautta ja runkolinjojen aloittaessa kesäkuun alussa joukkoliikenteen talouteen.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Joukkoliikenteen toiminnan painopiste on edelleen matkustajamäärien kasvattamisessa, liikennöinnin tehostamisessa ja palvelutason parantamisessa taloudelliset edellytykset huomioiden. Joukkoliikenteen esteettömyyden kehittäminen ja parantaminen on nostettu uudeksi tavoitteeksi päivitetystä Joukkoliikenneohjelma 2035.

Henkilöstösuunnittelu

Palveluliikenteen uudelleen järjestäminen, matkojen yhdistelykeskuksen lakkautus sekä lippujärjestelmien kehittäminen että liikenteiden kilpailutusten valmistelu lisäävät henkilöstön työkuormaa ja tehtäviä. Henkilöstön työmäärään, jaksamiseen ja työhyvinvointiin tulee kiinnittää huomioita.

Matkustus Vilku-liikenteessä

Paikallisiikenteen matkustajamäärä on kasvanut tänä vuonna 2025 tammi-elokuussa +3,2 % vuoteen 2024 verrattuna.

Hyvään matkustuskehitykseen ovat vaikuttaneet yleisesti joukkoliikenteen positiivinen imago, joukkoliikenteen määrätietoinen kehittäminen sekä osaltaan yleisen kustannustason nousu. Seutuliikenteessä matkustajamäärät ovat pysyneet suhteellisen tasaisina. Seutuliikenteessä matkustus on vielä jäljessä vuoden 2019 vastaavaan ajankohtaan ennen korona.

Kaupunkiliikenne	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Linjat 1–40	7 003 751	4 968 633	5 589 357	7 019 208	8 461 920	8 783 677

Seutuliikenne (Vilku, Ei ELY)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Linjat 42–86	354 244	256 675	319 772	311 705	336 804	349 193

Arvio joukkoliikenteen nousumäärien kehityksestä

Joukkoliikenne	2024 tot.	2025	2026	2030	2035
	9 132 870	9 500 000	10 000 000	11 200 000	12 600 000

Kuopio

Kuopion talousarviossa esitetyt tulot ja menot ovat koko toimivalta-aluetta (Kuopio ja Siilinjärvi) käsittäviä lukuja. Tämä helpottaa talousarvion laatimista ja seuranta. Siilinjärven osuudet näkyvät talousarvion luvuissa tulojen ja menojen vähennyksinä. Siilinjärven talousarvioluvut esitetään omana kohtanaan.

Koulukuljetuskustannukset

Koulu- ja esikoululaisten kuljetuskustannusten arvioidaan nousevan 5,6 miljoonaan euroon (+1,8 %) mm. liikennöintikustannusten nousun vuoksi

Liikennöintikustannukset

Liikennöintikustannuksiin vaikuttavat uuden runkolinjaston käyttöönotto sekä uuden liikennöintisopimusten alkaminen kohteissa K2 ja K5. Lisäkustannuksia voi syntyä sopimukseen sisältyvistä indeksitarkistuksista sekä lisäliikenteiden hankinnasta matkustajien kyytiin mahtumisen varmistamiseksi. Kuopion kaupungin tilaaman avoimen joukkoliikenteen liikennöintikorvaukset arvioidaan kasvavan 20 miljoonaan euroon (+6,4 %) vuodelle 2026.

Palveluliikenteen kustannukset alenevat vuodelle 2026 uuden liikennöintisopimuksen vuoksi, jossa ajetaan kolmena päivänä viikossa sekä matkojen yhdistelykeskuksen lakkaamisen vuoksi. Tilausten vastaanottaminen on jatkossa liikennöitsijän vastuulla. Palveluliikenteen kustannukset arvioidaan pienenevän 380 000 euroon (-36,7 %) vuodelle 2026.

Linja-autoliikenteen kokonaisindeksin kuukausivaihtelu on ollut kesäkuu 06/2024- kesäkuu 06/2025 välisenä aikana 117,2 ja 120,0 välillä.

Lipputulot

Vuonna 2024 lipputuloja kertyi 9,9 % arvioitua enemmän. Vuoden 2025 lipputulot arvioidaan toteutuvan TA2025 mukaisina. Vuodelle 2026 arvioidaan matkustajamäärän edelleen kasvavan mm. runkolinjojen käyttöönoton myötä. Matkustaja- ja lipputuloennusteeseen vaikuttavat merkittävästi mm. hyvät sääolosuhteet, jotka mahdollistavat pyöräilyn ja jalan liikkumisen aiemmin keväällä ja myöhempään syksyllä.

Lipputulot	TP 2022	TP 2023	TP 2024	TA 2025	TA 2026
joukkoliikenne	9 371 348	11 051 503	11 757 117	12 000 000	12 550 000

Valtionapu

Valtionapu vuosille 2024–2027 tulee MAL-sopimuksen perusteella, jossa on sovittu joukkoliikenteen perusrahoituksen valtionavuksi 1,1 miljoonaa euroa vuodessa. Hallitusohjelmakirjauksen (2023) mukaisesti, joukkoliikenteen ilmastoperusteisen valtionapu 1,0 miljoonaa euroa poistettiin kaikilta kaupungeilta.

Toimintakatevertailu

TA-vertailu	2023	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Toimintatuotot	18 592 942	18 522 220	18 548 000	19 528 000
Toimintakulut	23 444 970	25 346 935	25 572 600	26 274 200
Toimintakate	4 852 028	6 824 715	7 024 600	6 746 200

Siilinjärvi

Siilinjärven talousarviossa joukkoliikenne on omana tulosalueena, jonka tehtävänä on edistää ja ylläpitää joukkoliikennepalveluja työ-, koulu- ja asiointiliikenteen tarpeisiin yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Joukkoliikenteen kuluihin sisältyvät liikennepalvelujen ostot, liikennöintikorvaukset ja yhteistoimintasopimuksen mukaiset joukkoliikenteen järjestämispalvelut.

Siilinjärven matkustajamääräkasvun arvioidaan pysyvän maltillisella tasolla vuoden 2026 aikana edellisvuoteen verrattuna. Toimintakustannusten arvioidaan kasvavan vuoden 2025 tasosta. Uusi liikennöintisopimus tuo kesäkuusta 2026 alkaen sopimusliikenteeseen uudet sähköbussit Siilinjärven ja Kuopion välille. Uuden sopimuksen myötä Siilinjärven liikennöintikustannukset pienenevät vuodessa noin 180 000 euroa.

TA-vertailu Siilinjärvi	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Toimintatuotot	1 438 677	1 646 380	1 465 000
Toimintakulut	-3 180 912	-3 071 653	-3 241 440
Toimintakate	-1 742 235	-1 425 273	-1 776 440

Hallitusohjelmaan kirjattuja mahdollisia kustannusvaikutuksia

Hallitusohjelmakirjausten mukaan liikennepolttoainehinnat eivät nousisi hallituksen toimenpiteiden takia. Hallitus tulisi huomioimaan ja kompensoimaan jakeluvaikeuksien vaikutuksia pumppuhintoihin. Mahdollisen ammattidieselin arvolisäveron tai sen osan palauttamisen mahdollinen vaikutus alentaa liikennöintikustannuksia myös kilpailutetussa liikenteessä. Kehysriihessä 2024 on linjattu, että raskaan liikenteen ammattidiesel otetaan käyttöön, kun EU:n uusi polttoaineen jakelijoiden päästökauppa astuu voimaan vuonna 2027.

Hallitusohjelmassa kaupunkiseutuja kannustetaan yhdyskuntarakenteen tiivistämiseen, joukkoliikenteen, pyöräilyn ja kävelyn edistämiseen sekä segregaaion (eriytyminen) ehkäisemiseen.

Kuntien valtionapuun on hallitusohjelmaan 2023 kirjattu indeksijarru, joka olisi yksi prosenttiyksikkö per vuosi vuosille 2024–2027. Indeksijarrun vaikutusta on tässä vaiheessa vaikea vielä arvioida, eikä sen toteuttamisesta tai toimeenpanemisesta ole vielä kerrottu tarkemmin.

Investointisuunnitelma vuosille 2026–2028

Kuopiossa joukkoliikenteen pysäkki-infran kehittämiseen on varattu vuosittain 150 000 €.

Tiivistetysti

Uusien runkolinjojen aloitus näkyy liikennöintikustannusten nousuna molempien kuntien talousarvioesityksessä lisääntyneinä menoina, mutta toisaalta uudet liikennöintisopimukset tuovat kustannussäästöä indeksi pysyessä nykyisellä tasolla ilman suuria heilahteluja. Matkustajamäärät edellyttävät palvelutarjonnan sopeuttamista kysyntään. Kasvavat matkustajamäärät lisäävät lipputuloja lyhyellä aikavälillä tarkasteltuna.

Talousarvioesityksiä selostetaan kokouksessa.

Toimivallan peruste

Kuopion kaupungin hallintosääntö 38 §

Vaikutusten arviointi

Joukkoliikenteen talousarvioesityksellä 2026 varmistetaan nykyinen joukkoliikenteen merkitys kestävän kaupunginkehityksen vetovoimatekijänä. Toimiva joukkoliikenne mahdollistaa työvoiman liikkumisen sekä edistää yritysten toimintaedellytyksiä. Joukkoliikenteen palvelutason parantaminen edistää viisasta liikkumista ja vähentää oman auton käyttöä sekä lisää elinympäristön viihtyisyyttä. Toimivalla joukkoliikenteellä varmistetaan myös kaupungin huoltovarmuus kriisitilanteissa.

Joukkoliikenteen saavutettavuus sekä taloudelliset toimintaedellytykset paranevat runkolinjojen käyttöönoton yhteydessä. Palveluliikenteen palveluntarjontaa suhteutettiin matkustajamääriin siten, että saavutettavuus pystyttiin säilyttämään palvelua tehostamalla.

Liitteet 5247/2025 TA2026 joukkoliikenne Vaikutusten ennakkoarviointi Kuopion kaupungin päätöksenteossa